

якого виступають послуги з фіксованого і мобільного доступу до інтернет, та скорочення частки інвестицій телекомунікацій від загального обсягу інвестування діяльності «Інформація і телекомунікації».

Скорочення частки інвестування телекомунікацій на тлі зростання інших видів діяльності у сегменті «Інформація та телекомунікації» свідчить, що телекомунікаційні компанії заклали достатню технічну базу для розвитку жорсткої та м'якої інфраструктури цифровізації та поширення ІКТ. Поряд з цим після вичерпання сформованого резерву може виникнути дефіцит технічної бази, уповільняться темпи розвитку ІКТ. Ситуація ускладнюється поточними викликами. Зараз телекомунікаційні компанії вимушені провадити діяльність в умовах воєнного стану, що підвищує ризики втрати об'єктів інвестування внаслідок тимчасової окупації та їхнього руйнування. Тому пошук фінансових джерел інвестування та залучення нових інвесторів значно ускладнюється, а розвиток капітального інвестування вимагає пошуку нових підходів, що здатні компенсувати ризики інвестора.

Список використаних джерел:

1. Звіти про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. URL: <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=34&language=uk>
2. Капітальні інвестиції в Україні. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Отливанська Г. А., Орлов В. М. Інвестування телекомунікацій у розвитку ІКТ України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2022/3.pdf

Ключові слова: капітальні інвестиції, телекомунікації, розвиток, ІКТ.

Key words: investment, telecommunications, development, ICT.

ІЖЕВСЬКИЙ ПАВЛО ГРИГОРОВИЧ

*Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
професор кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи
та страхування, доктор економічних наук, доцент*

ЕКСПОРТНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ НА РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Повномасштабне вторгнення росії завдало непоправної втрати експорту українських товарів та послуг через захоплення територій, порушення логістичних шляхів, блокування вітчизняних портів у Чорному морі. Єдиним відносно стабільним та відкритим ринком для українських товаровиробників залишається Європейський Союз. Зважаючи на європейські прагнення України та бажання надати їй

допомогу, ЄС скасував торговельні обмеження на експорт вітчизняних товарів [1].

Європейський Союз – це найбільший торговельний партнер України обсяги торгівлі з яким зростають, починаючи з 2015 року. Зокрема, експорт товарів та послуг в довоєнному 2021 році сягнув позначки 26,8 млрд дол. або 40 % від усього експорту, імпорту – 28,9 млрд дол. (порівняно з 2016 роком обсяги експорту подвоїлися, а імпорту зріс на 88 %) [2]. Серед статей українського експорту в ЄС переважала сировина – метали, руди, зернові культури, олія.

Не зважаючи на дію Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС протягом шести років, яка передбачає безмитну торгівлю, для деяких вітчизняних товарів діють мита в розмірі 0,5-1 % (в зв'язку з положеннями перехідного періоду до 2023 року), система «вхідних цін», антидемпінгові мита та кількісні обмеження – квоти. Відповідно, скасовуючи згадані обмеження терміном на один рік, українським товаровиробникам надається можливість продавати продукцію на рівні із своїми європейськими колегами та інтегруватися в європейський економічний простір.

При відміні торговельних, залишаються неторговельні обмеження при експорті вітчизняної продукції до ЄС – відповідність вимогам європейської системи якості.

Відповідно, в суттєвому виграні опиняться виробники, які раніше вичерпували квоти та не підпадали під сплату мит, а обсяги експорту яких не зменшувалися навіть поза обсягами квотування – цукор, крохмаль, оброблені томати, яблучний та виноградний соки, борошно, солод, м'ясо птиці тощо. На їх користь також впливатиме нижча частка витрат на оплату праці в собівартості товарів та сприятливі податкові правила, встановлені в Україні на період воєнного стану.

Скасування торговельних обмежень також вигідне для металургів, продукція яких підлягала під антидемпінгові мита. Зазначимо, Україна забезпечує близько 46 % потреб ЄС у залізній руді, але після масштабних бойових дій за окремими позиціями металургії експорт взагалі не здійснювався, що пов'язано із захопленням та руйнуванням металургійних підприємств. Втрата Маріуполя знизила виробничі потужності вітчизняної металургії на 30-40 %, а частину комбінатів в інших містах довелося зупинити та законсервувати, в т.ч. на відносно безпечних територіях, з міркувань не піддавати стратегічні об'єкти ракетним ударам ворога та в зв'язку порушенням ціннісно-логістичних ланцюжків у галузі [3]. Отже, підприємства металургії можуть скористатися перевагами вільної торгівлі з ЄС лише після визволення території та деблокади морських портів.

Після російського вторгнення Україна втратила можливості морських перевезень, а експорт транзитом через територію ЄС став єдиним варіантом збереження української зовнішньої торгівлі. Україна продовжує реалізовувати свої товари до африканських та азійських країн, використовуючи транзитну спроможність європейських портів. Оскільки до товарів, які оформлені у митному режимі «транзит» в ЄС поши-

рюється режим імпорту, то до них застосовують аналогічні квоти та мита, як і до решти товарів, які Україна експортує в Євросоюз. В нинішніх умовах ЄС їх тимчасово скасовує, що підвищить конкурентні цінові позиції українських товарів у країнах призначення. Відкриттям свого ринку ЄС надасть поштовх для транзитного експорту вітчизняної продукції через власну територію завдяки спрощенню процедур, зниженню адміністративних витрат та збільшенні маржі.

Для підтримки аграрного експорту Єврокомісія сформувала план дій «Шляхи солідарності ЄС-Україна» [4], ним передбачається допомога в супроводженні українського експорту. Першочерговим заходами анонсується спрощення перетину кордону залізничним та автомобільним транспортом з позиції митного оформлення. Серед деталей плану:

- надання учасниками європейського ринку додаткових суден та вантажівок зі створенням логістичної платформи, яка опікуватиметься узгодженням попиту та пропозиції, зберігатиме та надаватиме контактну інформацію у вигляді контактних пунктів за принципом «єдиного вікна»;

- розширення пропускних потужностей транспортних мереж та перевантажувальних терміналів країн ЄС, що задіяні в експорті української сільськогосподарської продукції, пріоритетність в графіках руху залізничного транспорту, тощо. Формуються домовленості про застосування наявних пересувних зерноавантажувачів у прикордонних терміналів для прискорення перевалки зерна, операторам перевезень для заохочення надаватимуться додаткові фінансові гарантії для обслуговування транспорту з України;

- запуск прискорених митних процедур та перевірок на кордоні між Україною та ЄС;

- розширення обсягів та формування потужностей ЄС для тимчасового зберігання української експортної продукції;

- формування нових експортних коридорів та нових зв'язків для відбудови України.

Тривалий період часу Європейський Союз пропонував Україні декларативні проекти з несуттєвою економічною складовою. Сьогодні, перспектива отримання експортних вигод від більш тісної співпраці та орієнтації на ЄС, як на найбільшого торгівельного партнера, дає можливість утримувати вітчизняну економіку «на плаву» в умовах повномасштабної війни. Отримання та збереження в подальшому відповідних експортних преференцій виступає необхідною умовою відбудови країни після війни.

Список використаних джерел:

1. Європарламент схвалив скасування мит на весь український експорт. URL: <https://cutt.ly/5JSCxDn>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm

3. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. URL: <https://cutt.ly/AJSCkuC>
4. Офіційний сайт Європейського Союзу. Комісія відкриває «Шляхи солідарності», щоб допомогти Україні експортувати сільськогосподарські товари. URL: <https://cutt.ly/LJSCswm>

Ключові слова: експорт, експорт аграрної продукції, торгівельні обмеження, мито, квоти, транзит.

Key words: exports, exports of agricultural products, trade restrictions, duties, quotas, transit.

КЛАРК ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент*

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ

Проблематика розвитку емоційного інтелекту як чинника ефективної діяльності менеджера, формування лідерських навичок керівника бізнес-структури є темою сучасних досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Інтерес к категорії «емоційний інтелект» обумовлений переходом до інформаційного суспільства, людина, зі своїми знаннями, компетенціями та здібностями стає основним ресурсом організації. Високий рівень емоційного інтелекту у менеджерів та керівників бізнес-структури сприяє поліпшенню комунікацій, формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі та сильної корпоративної культури. Це формує базу для ефективної командної роботи, генерації інноваційних ідей, ефективних управлінських рішень та їх реалізації. На всесвітньому форумі в Давосі емоційний інтелект був названий серед 10 основних навичок якими повинен володіти фахівець майбутнього.

Необхідність врахування особистих почуттів, емоцій та бажань інтегровані в сучасну концепцію управління на основі успішної практики бізнес-структур, які використовують емоції як інструмент менеджменту.

Емоційний інтелект розглядають як сучасний інструментарій менеджменту, який ефективний і необхідний для розвитку людського потенціалу, формування ефективного профілю керівника на основі сучасних компетенцій, ефективної командної роботи та лідерства, розвитку інноваційного потенціалу, формування гармонійної корпоративної культури та ефективного управління, управління змінами в організації тощо [2].